DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 139
din 3 martie 2021

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007

Valer Dorneanu — președinte
Cristian Deliorga — judecător
Marian Enache — judecător
Daniel Marius Morar — judecător
Mona-Maria Pivniceru — judecător
Gheorghe Stan — judecător
Elena-Simina Tănăsescu — judecător
Varga Attila — judecător
Andreea Costin — magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007, obiecție formulată de un număr de 51 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, Grupului parlamentar al Uniunii Democrate Maghiare din România, precum și neafiliați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 5.138 din 4 septembrie 2020 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.419A/2020.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate** sunt formulate critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă.

4. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă se susține că legea criticată încalcă principiul bicameralismului, consacrat prin art. 61 alin. (2) din Constituție, întrucât în Camera decizională, reprezentată de Camera Deputaților, propunerea legislativă a fost modificată substanțial, ceea ce a condus la o configurație distinctă față de textul adoptat de Senat și de finalitatea urmărită de inițiator.

5. Astfel, introducerea la Camera Deputaților a art. III în legea criticată generează o modificare substanțială a legii, întrucât în forma inițiatorului, adoptată de Senat, se prevedea că doar terenurile care se transmit prin hotărârea Autorității Naționale de Restituire a Proprietăților fac obiectul transmiterii gratuite a proprietății. Or, art. III din lege prevede că imobilele proprietate privată a statului aflate în folosința gratuită a Camerei de Comerț și Industrie a României intră în proprietatea acesteia printr-o hotărâre emisă de Guvernul României prin Secretariatul General al Guvernului.

6. Se consideră că reglementările adoptate numai de Camera Deputaților încalcă și scopul avut în vedere de inițiatorii propunerii legislative, care a fost respectat de Senat, deoarece nu se încadrează în contextul normativ al legii criticate, exclusiv, de modificare și completare a Legii nr. 335/2007. Astfel, art. III din legea criticată este o dispoziție de sine stătătoare, care nu modifică Legea nr. 335/2007.

7. Autorii sesizării susțin că art. III din legea criticată modifică și beneficiarul transferului gratuit al dreptului de proprietate. Astfel, dacă în forma adoptată de Senat beneficiar al acestui transfer era „Camera Națională", textul modificat în Camera decizională precizează că beneficiarul este „Camera de Comerț și Industrie a României". Or, „Camera de Comerț și Industrie a României" este un organism de drept privat întemeiat pe prevederile Decretului-lege nr. 139/1990 privind camerele de comerț și industrie din România, iar „Camera Națională" este un organism de drept privat întemeiat pe Legea camerelor de comerț din România nr. 335/2007. Fiind vorba de două entități diferite, și nu doar de o schimbare a denumirii, textul adoptat în Camera decizională reprezintă o modificare semnificativă a formei legii adoptate de Senat.

8. În susținerea criticilor de neconstituționalitate raportate la principiul bicameralismului sunt invocate deciziile Curții Constituționale nr. 624 din 26 octombrie 2016, nr. 62 din 7 februarie 2017, nr. 1 din 11 ianuarie 2012, nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, nr. 710 din 6 mai 2009, nr. 1.029 din 8 octombrie 2008 sau nr. 472 din 22 aprilie 2008.

9. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție se susține că lipsa unui studiu de impact asupra efectelor scoaterii din patrimoniul statului a terenurilor care fac obiectul legii criticate reprezintă o încălcare a Legii nr. 24/2000 și, implicit, a art. 1 alin. (5) din Constituție. În acest sens se arată că, deși imobilele la care face referire legea criticată nu sunt identificate exact, este de notorietate faptul că sunt situate într-o zonă centrală a capitalei, având o valoare însemnată. Transferul cu titlu gratuit al acestor imobile în proprietatea Camerei de Comerț și Industrie a României poate genera un impact sever asupra bugetului de stat, patrimoniului statului, dar și asupra economiei, fiind introduse în circuitul economic prin efectul legii criticate.

10. Având în vedere că transferul acestor imobile cu o valoare mare constituie o operațiune de o complexitate și importanță deosebite, cu impact asupra patrimoniului statului, autorii sesizării susțin că, pentru a nu fi ignorate efectele transferului proprietății acestor imobile, era necesară solicitarea întocmirii unui studiu de impact în temeiul art. 32 și art. 33 alin. (2) din Legea nr. 24/2000.

11. Totodată, se apreciază că nu există nicio motivare și fundamentare reală a soluțiilor care au fost adoptate prin legea criticată, ceea ce contravine dispozițiilor art. 30 și art. 31 din Legea nr. 24/2000 care reglementează instrumentele de prezentare a proiectului de act normativ și cuprinsul motivării.

12. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate formulată prin raportare la art. 44 alin. (1) și (2) și art. 136 alin. (5) din Constituție se susține că art. III din legea criticată reprezintă o veritabilă împroprietărire, deoarece transferul dreptului de proprietate se face direct prin efectul legii, asupra unor bunuri determinate și către un singur beneficiar stabilite prin aceeași lege. Codul administrativ reglementează în art. 362 modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate privată a statului, respectiv darea în administrare, concesiune ori închiriere, iar prin art. 363 prevede posibilitatea vânzării bunurilor din domeniul privat.

13. Așadar, în lege nu există posibilitatea ca transferul proprietății bunurilor proprietate a statului să fie făcut gratuit, fără o contraprestație. O astfel de operațiune, respectiv scoaterea unor bunuri din proprietatea statului fără ca acestea să fie înlocuite cu o contraprestație în patrimoniul statului, este vădit nelegală și neconstituțională, fiind încălcate art. 44 alin. (1) și (2) și art. 136 alin. (5) din Constituție. Mai mult, legea nu poate constitui temei pentru scoaterea bunurilor din proprietatea privată a statului, astfel cum se stabilește prin actul normativ criticat.

14. De asemenea nu se poate susține că art. III din legea criticată reglementează transferul gratuit din patrimoniul statului în patrimoniul unei autorități publice, întrucât camerele de comerț, potrivit Legii nr. 335/2007, sunt entități autonome, neguvernamentale.

15. Așadar, se apreciază că operațiunea de transfer a unor imobile, din patrimoniul statului către cel al unei persoane de drept privat fără a respecta procedura legală și, mai ales, fără o contraprestație, este neconstituțională.

16. În ceea ce privește încălcarea art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție se susține că legea criticată este lipsită de claritate, întrucât nu rezultă dacă face referire la o hotărâre a Guvernului sau o eventuală hotărâre a Secretariatului General al Guvernului. Astfel, dispozițiile art. III din legea criticată nu conțin sintagma „hotărâre a Guvernului", ci doar „hotărâre" și menționează că executivul emite hotărârea „prin" Secretariatul General al Guvernului. Însă, acesta din urmă nu are competența de a emite hotărâri, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 137/2020 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile unor structuri din cadrul aparatului de lucru al Guvernului.

17. Și sub aspectul beneficiarului transferului dreptului de proprietate legea este neclară, deoarece Camera de Comerț și Industrie a României nu mai exista la data adoptării legii criticate, întrucât Legea nr. 335/2007 a abrogat Decretul-lege nr. 139/1990 privind camerele de comerț și industrie din România. Potrivit Legii nr. 335/2007, entitatea care a preluat activitatea Camerei de Comerț și Industrie a României reglementată prin Decretul-lege nr. 139/1990 este Camera Națională.

18. Prin urmare, autorii sesizării arată că legea criticată prevede transferul gratuit al unor imobile din proprietatea statului în patrimoniul unei entități care nu mai există încă din anul 2007.

19. În continuare, se arată că, potrivit art. III alin. (2) din legea criticată, transmiterea cu titlu gratuit a dreptului de proprietate a terenurilor pentru care există cereri de restituire în curs de soluționare poate fi făcută numai după clarificarea regimului lor juridic. Însă din textul legal menționat nu se înțelege dacă transferul dreptului de proprietate are loc și în privința terenurilor care, după clarificarea regimului juridic, nu mai fac parte din proprietatea privată a statului. În această ipoteză s-ar încălca dreptul de proprietate al celor care obțin, în urma clarificării regimului juridic, terenurile respective.

20. Se mai susține că din redactarea art. III alin. (5) din legea criticată se poate înțelege că nerespectarea termenului de 30 de zile, prevăzut la alin. (3) din aceeași dispoziție legală, termen în care se emite hotărârea de transmitere a dreptului de proprietate, este sancționată cu nulitatea absolută, ceea ce ar reprezenta o sancțiune de drept inutilă și disproporționată.

21. Așadar, ambiguitatea redacțională a legii supuse controlului de constituționalitate este evidentă, de necontestat, ceea ce determină serioase îndoieli cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017, paragraful 45). Astfel, prin modul deficitar de redactare, legea contestată încalcă exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, cu consecința neconstituționalității legii în ansamblul său.

22. În continuare, se arată că există o neconcordanță între expunerea de motive care a însoțit propunerea legislativă și conținutul legii adoptate, ceea ce echivalează cu o lipsă de fundamentare. Astfel, deși în expunerea de motive se vorbește de Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, respectiv că aceasta nu permite edificarea de construcții pe terenurile asupra cărora cel interesat deține un drept de folosință gratuită, modificarea legislativă privește o altă lege, respectiv Legea nr. 335/2007. Tot expunerea de motive face referire expresă la două hotărâri ale Guvernului cu privire la administrarea unor imobile pe care autorul le dorește în patrimoniul său, plângându-se de „arbitrariul" acestor acte normative, argumente ce pot sta numai la baza unei acțiuni în justiție și nu a unui act normativ.

23. Prin urmare, aceste neconcordanțe dintre textul expunerii de motive și dispozitivul legii criticate vin în contradicție cu art. 6, 30 și 34 din Legea nr. 24/2000.

24. În continuare, referitor la încălcarea art. 1 alin. (4), art. 16 alin. (1) și (2) și art. 61 alin. (1) din Constituție, se arată că o lege trebuie să aibă caracteristicile specifice oricărui act normativ, respectiv să cuprindă norme juridice generale și impersonale, reglementarea prin lege a unor situații particulare fiind strict prohibită de Legea fundamentală. Or, legea criticată are caracter individual, întrucât nu reglementează relațiile sociale dintr-o anumită materie, ci are ca obiect transmiterea unor bunuri imobile, privite *ut singuli*, în proprietatea unui singur subiect de drept privat determinat, respectiv Camera de Comerț și Industrie a României. Se susține că prin adoptarea legii criticate Parlamentul încearcă să eludeze competența Guvernului de administrare a bunurilor proprietate privată a statului prevăzută la art. 15 lit. d) din Codul administrativ, care stabilește că Guvernul *„asigură administrarea proprietății publice și private a statului"*, prin încercarea de a-l obliga, prin legea contestată, să emită o hotărâre în sensul dorit de scopul particular al acesteia, respectiv împroprietărirea Camerei de Comerț și Industrie a României cu o serie de imobile. Prin aceasta se creează și o situație privilegiată Camerei de Comerț și Industrie a României față de alte entități de interes public, care sunt supuse prevederilor de drept comun pentru intrarea în posesia unor imobile. Se mai arată că imobilele vizate de legea criticată au mai format, în cursul timpului, obiectul unor hotărâri ale Guvernului prin care au fost stabilite autoritățile publice care să le administreze sau persoanele care au un drept gratuit de folosință asupra lor.

25. Prin urmare, autorii sesizării apreciază că obligarea Guvernului prin legea criticată de a împroprietări Camera de Comerț și Industrie a României, cu eludarea dreptului comun în materie, respectiv a Codului administrativ, constituie o încălcare a principiului separației și echilibrului puterilor în stat, prevăzut la art. 1 alin. (4) din Constituție, a principiului egalității în drepturi, consacrat de art. 16 alin. (2) din Constituție, precum și a rolului Parlamentului, prevăzut de art. 61 alin. (1) din Constituție. În susținerea acestei critici sunt invocate deciziile Curții Constituționale nr. 118 din 19 martie 2018, nr. 777 din 28 noiembrie 2017 sau nr. 600 din 9 noiembrie 2005.

26. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

27. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

28. Astfel, arată că, în ceea ce privește încălcarea principiului bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, textul de lege adoptat de Senat nu diferă de cel adoptat de Camera Deputaților. Textul art. III al legii criticate, pretins a fi nou-introdus, se regăsea în art. I pct. 1 al legii în forma adoptată de Senat.

29. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, principiul bicameralismului este încălcat dacă există deosebiri majore de conținut între formele adoptate de către cele două Camere ale Parlamentului sau dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de către cele două Camere. Or, în cazul de față, nu există nicio deosebire majoră de conținut între cele două forme ale legii adoptate de Senat și Camera Deputaților și nicio configurație semnificativ diferită între formele legii adoptate

în cele două Camere. Înlocuirea unor sintagme precum: *„Camera Națională"* cu *„Camera de Comerț și Industrie a României"*; *„Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților"* cu *„Secretariatul General al Guvernului"* și *„30 de ani"* cu *„49 de ani"* nu este de natură să schimbe conținutul legii adoptate în cele două Camere.

30. Nici critica formulată cu privire la schimbarea beneficiarului transferului de proprietate a terenului nu poate fi reținută, întrucât Camera de Comerț și Industrie a României și Camera Națională sunt una și aceeași entitate din perspectiva Legii nr. 335/2007.

31. Prin urmare, se impune respingerea, ca neîntemeiată, a criticii formulate în raport cu dispozițiile art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție.

32. Referitor la critica potrivit căreia în lipsa unui studiu de impact se încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, se arată că procesul legislativ de adoptare a legii criticate s-a derulat fără a aduce atingere textelor constituționale, prin raportare la normele de tehnică legislativă cuprinse la art. 30—33 din Legea nr. 24/2000. Cu privire la evaluarea impactului legii criticate, din lecturarea expunerii de motive ce o însoțește rezultă că au fost avute în vedere beneficiile aduse în plan economic și social prin adoptarea acesteia, respectiv dificultățile întâmpinate până acum în practică. Mai mult, propunerea legislativă nu este una de importanță sau complexitate deosebită, condiție cerută pentru elaborarea studiilor de impact de art. 30 din Legea nr. 24/2000.

33. Expunerea de motive care a însoțit proiectul legii criticate conține o analiză detaliată a impactului pe care îl va avea această lege asupra economiei în ansamblu. De altfel, indiferent de gradul de detaliere ori caracterul succint sau lapidar al evaluării impactului legii sau de forma în care este redată, se apreciază că nu se poate afirma că nu a fost îndeplinită obligația de motivare a impactului legii criticate, amploarea motivării impactului neputând avea relevanță constituțională prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție.

34. Prin urmare, consideră că se impune respingerea, ca neîntemeiată, a criticii formulate în raport cu dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție.

35. În ceea ce privește critica potrivit căreia dispozițiile art. 44 alin. (1) și (2) și ale art. 136 alin. (5) din Constituție ar fi încălcate prin înstrăinarea unui teren, fără contraprestație, din patrimoniul statului în cel al unei persoane juridice de drept privat, se arată că nici aceasta nu poate fi reținută.

36. Din analiza prevederilor legale contestate rezultă că terenul care urmează să fie transferat cu titlu gratuit face parte din categoria bunurilor proprietate privată a statului. Regimul juridic general al bunurilor proprietate privată a statului și a unităților administrativ-teritoriale, prevăzut de Codul civil, este completat de prevederile Codului administrativ, în special în ceea ce privește exercitarea dreptului de proprietate privată și inventarierea bunurilor din domeniul privat al statului și unităților administrativ-teritoriale.

37. Se arată, în esență, că, potrivit art. 364 alin. (3) din Codul administrativ care permite instituirea altor excepții de la procedura licitației publice, pe lângă dreptul de preemțiune expres reglementat în favoarea constructorilor de bună-credință, doar cu condiția adoptării unei legi speciale, orice altă modalitate de exercitare a dreptului de proprietate privată a statului, în afara celor consacrate expres de Codul administrativ, impune adoptarea unui act normativ cu caracter primar, ceea ce s-a și întâmplat în cazul de față. Aceasta deoarece se poate adăuga la modalitățile deja consacrate de Codul administrativ. Chiar și transmiterea cu titlu gratuit a unui bun aparținând proprietății private a statului în favoarea unei instituții de utilitate publică, din anumite considerente enumerate pe larg în expunerea de motive la legea criticată, trebuie realizată printr-un act normativ adoptat de Parlament, adică printr-o lege pentru că este instituită astfel o derogare de la modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale consacrate legislativ prin Codul administrativ.

38. Acesta este de fapt fundamentul juridic care a determinat adoptarea legii criticate prin care legiuitorul stabilește transmiterea cu titlu gratuit în proprietatea Camerei de Comerț și Industrie a României a terenurilor proprietate privată a statului, aflate deja în folosința gratuită a acesteia, în baza unor hotărâri ale Guvernului anterioare, terenuri nerevendicate până la data intrării în vigoare a legii criticate.

39. Art. 136 din Constituție nu conține prevederi cu privire la limitarea dreptului statului de a dispune de bunurile sale proprietate privată, ci doar reguli cu privire la proprietatea publică. La rândul său, art. 44 din Constituție are în vedere dreptul de proprietate privată, ca drept fundamental, instituind principiul garantării acestui drept în mod egal, indiferent de titular.

40. Or, chiar Codul administrativ prevede că bunurile proprietate privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale *„se află în circuitul civil și se supun regulilor prevăzute de Legea nr. 287/2009, republicată, cu modificările ulterioare, dacă prin lege, nu se prevede altfel"*, adică se supun regulilor dreptului comun, putând fi deci transferate inclusiv cu titlu gratuit.

41. Se mai menționează faptul că există precedent legislativ în această materie, spre exemplu, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2002 privind transmiterea, cu titlu gratuit, a unui imobil, proprietate privată a statului, în proprietatea Comitetului Olimpic Român, aprobată prin Legea nr. 665/2002. Acest act normativ constituie un precedent legislativ identic cu legea criticată, reglementând o transmitere cu titlu gratuit din proprietatea privată a statului în proprietatea unei persoane juridice de interes public, cu instituirea unei interdicții de înstrăinare (inalienabilitate).

42. În același sens este și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului, aprobată prin Legea nr. 261/2005. Și prin acest act normativ s-a reglementat o operațiune juridică similară cu aceea prevăzută în legea criticată, și anume transferul unui teren din proprietatea privată a statului în patrimoniul unei persoane juridice de drept privat.

43. În concluzie, consideră că se impune respingerea, ca neîntemeiată, a criticii formulate în raport cu dispozițiile art. 44 alin. (1) și (2) și ale art. 136 alin. (5) din Constituție.

44. În continuare, referitor la încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5), se arată că legea criticată respectă toate cerințele de claritate și predictibilitate.

45. În acest sens, se precizează că executivul este cel care emite hotărârea prin care se va transmite dreptul de proprietate asupra terenurilor. Întrucât nu se prevede că este vorba de o *„hotărâre a Guvernului"* o asemenea adăugire este de prisos, din moment ce textul prevede în mod clar că Guvernul, prin hotărâre, va face acest transfer de proprietate. Nici Constituția, în art. 108 alin. (1), atunci când enumeră actele pe care Guvernul le emite, nu se referă la *„hotărâre a Guvernului"*, ci se limitează la a preciza clar că *„Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe"*. De asemenea, consideră neîntemeiată susținerea potrivit căreia nu este clar dacă Guvernul sau Secretariatul General al Guvernului trebuie să emită hotărârea, din moment ce textul prevede în mod clar cine trebuie să emită hotărârea, și anume Guvernul. Sintagma *„prin Secretariatul General al Guvernului"* are în vedere cine pregătește întreaga documentație-suport și textul hotărârii ce va fi adoptată de către Guvern.

46. În ceea ce privește beneficiarul transferului dreptului de proprietate se arată că Legea nr. 335/2007 prevede existența

Camerei de Comerț și Industrie a României, numai că, în economia textului de lege, Parlamentul a precizat că „în continuarea" prezentării textelor de lege va folosi denumirea „Camera Națională", probabil din dorința de a nu se confunda cu camerele de comerț și industrie județene.

47. Referitor la imobilele ce fac obiectul transferului dreptului de proprietate se precizează că art. III din legea criticată are în vedere numai terenurile proprietate privată a statului, nu și pe cele care sunt în proprietatea publică, și, mai mult, este vorba de terenurile care sunt în folosința gratuită a Camerei de Comerț și Industrie a României până la data intrării în vigoare a legii criticate, care nu sunt revendicate. Legea nu vizează alte categorii de terenuri: proprietate publică, revendicate, în curs de revendicare etc.

48. În continuare, referitor la critica potrivit căreia legea contestată nu clarifică corelația cu Legea nr. 50/1991 care interzice edificarea de construcții pe terenuri pe care cel interesat deține un drept de folosință gratuită, se arată că, odată cu transmiterea către Camera de Comerț și Industrie a României a dreptului de proprietate asupra terenurilor care oricum, în momentul de față, sunt în folosința gratuită a acesteia, încetează în mod logic efectele hotărârilor Guvernului prin care s-a stabilit această utilizare gratuită a terenurilor. Prin urmare, faptul că Legea nr. 50/1991 nu permite edificarea de construcții pe terenuri pe care cel interesat deține un drept de folosință gratuită nu mai are relevanță în cauză, deoarece, din momentul transferului de proprietate, Camera de Comerț și Industrie a României nu va mai fi beneficiarul unui drept de utilizare gratuită, ci însuși proprietarul, iar ca proprietar va putea beneficia de toate prerogativele dreptului de proprietate, cu excepția limitelor stabilite expres prin lege. Astfel, Camera de Comerț și Industrie a României nu va putea vinde aceste terenuri, nu va putea garanta cu ipoteci asupra acestor terenuri, ci numai, eventual, cu ipoteci asupra construcțiilor ce vor fi realizate pe aceste terenuri și nu va putea schimba destinația acestor terenuri stabilită prin legea criticată timp de 49 de ani de la data dobândirii dreptului de proprietate. În acest fel, prin aceste limitări stabilite prin lege, statul se asigură că aceste terenuri nu vor ieși din patrimoniul Camerei de Comerț și Industrie a României timp de 49 de ani.

49. În ceea ce privește susținerea potrivit căreia legea criticată conține prevederi care nu sunt în concordanță cu expunerea de motive, se arată că instanța constituțională verifică pe calea controlului exercitat *a priori* constituționalitatea unor texte de lege, și nu expuneri de motive. De altfel, nici nu există astfel de neconcordanțe, întrucât expunerea de motive face doar precizarea evoluției istorice pe care terenurile care fac obiectul de reglementare a legii criticate au avut-o.

50. În concluzie, consideră că se impune respingerea, ca neîntemeiată, a criticii formulate în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

51. Se opinează că nu poate fi reținută nici critica potrivit căreia legea criticată are caracter individual, încălcând astfel dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (4), ale art. 16 alin. (1) și (2) și ale art. 61 alin. (1) din Constituție. Astfel, legea criticată prevede că terenurile proprietate privată a statului transmise în folosința gratuită a Camerei de Comerț și Industrie a României se transmit cu titlu gratuit în proprietatea acesteia, transmitere care nu operează automat la data intrării în vigoare a legii contestate. Potrivit art. III alin. (3) din legea criticată, transmiterea se face prin hotărâre a Guvernului — act juridic distinct — emisă în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii sau, după caz, de la data soluționării definitive a cererilor de revendicare pentru terenurile pentru care există cereri de restituire în curs de soluționare. Deci transferul proprietății este condiționat de existența unui act juridic individual emis în baza și în executarea legii, iar nu doar de existența unei simple prevederi legale care dispune transmiterea fără plată a dreptului de proprietate. Prin urmare, titlul translativ de proprietate este hotărârea Guvernului.

52. Principiul separației și echilibrului puterilor nu exclude, ci presupune cooperarea între puterile statului. Astfel, Parlamentul poate emite legi care să reglementeze o situație specifică sau activitatea unei anumite instituții.

53. În ceea ce privește invocarea jurisprudenței Curții Constituționale în susținerea acestei critici de neconstituționalitate, se arată că aceasta nu își găsește aplicabilitatea în prezenta cauză.

54. Principiul egalității în drepturi consacrat de art. 16 din Constituție are în vedere egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, iar nu egalitatea în drepturi a persoanelor juridice, textul constituțional fiind aplicabil acestora din urmă numai în cazul în care stabilesc un regim discriminatoriu ce s-ar răsfrânge asupra cetățenilor, implicând inegalitatea acestora în fața legii și a autorităților publice.

55. În concluzie, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a obiecției de neconstituționalitate.

56. **Președintele Senatului** și **Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

57. La dosarul cauzei, Camera de Comerț și Industrie a României a depus, în calitate de *amicus curiae*, un punct de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate formulată, precum și două opinii legale referitoare la regimul juridic al dreptului de administrare și la unele aspecte juridice cuprinse în propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 335/2007.

58. La termenul de judecată fixat pentru data de 7 octombrie 2020, Curtea, având în vedere cererea de amânare a dezbaterilor asupra cauzei, a amânat, succesiv, dezbaterea pentru data de 11 noiembrie 2020, 18 noiembrie 2020 și 25 noiembrie 2020, când a amânat pronunțarea pentru data de 13 ianuarie 2021. La această dată, constatând că nu sunt prezenți toți judecătorii care au participat la dezbateri, în temeiul art. 57 din Legea nr. 47/1992 și al art. 56 alin. (2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, a amânat pronunțarea pentru data de 28 ianuarie 2021 și, ulterior, pentru același motiv, pentru data de 17 februarie 2021. La această dată, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul art. 57 și al art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a amânat pronunțarea pentru 23 februarie 2021, dată la care, constatând că nu sunt prezenți toți judecătorii care au participat la dezbateri, a amânat pronunțarea pentru data de 3 martie 2021, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

59. Curtea Constituțională a fost legal sesizată, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

60. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007.

61. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (3) privind valorile supreme ale statului de drept, ale art. 1 alin. (4) privind principiul separației și echilibrului puterilor în stat, ale art. 1 alin. (5) în componenta sa referitoare la calitatea legii, ale art. 16 alin. (1) și (2) privind egalitatea în drepturi, ale art. 44 alin. (1) și (2)

privind dreptul de proprietate privată, ale art. 61 privind rolul și structura Parlamentului și ale art. 136 alin. (5), potrivit căruia *„Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice"*. Întrucât evaluarea principiului bicameralismului se face prin raportare la art. 61 alin. (2) coroborat cu art. 75 din Constituție, Curtea va reține ca normă de referință și art. 75 din Constituție.

62. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate ale acesteia, prin prisma titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate.

63. Curtea observă că la data de 24 martie 2020 propunerea legislativă, inițiată de 18 deputați și senatori, a fost înregistrată la Biroul permanent al Senatului, care a trimis-o în data de 30 martie 2020 la Consiliul Legislativ, Consiliul Economic și Social și la Guvern, în vederea emiterii avizelor, respectiv punctului de vedere. În data de 28 aprilie 2020 a fost primit avizul favorabil al Consiliului Legislativ. În data de 4 mai 2020 a fost primit avizul Consiliului Economic și Social.

64. Propunerea legislativă a fost prezentată, la data de 4 mai 2020, Biroului permanent al Senatului — prima Cameră sesizată și a fost transmisă, în aceeași zi, pentru raport Comisiei economice, industrii și servicii. Termenul de depunere a raportului a fost prelungit până la 16 iunie 2020. În data de 3 iunie 2020 plenul Senatului a aprobat prelungirea termenului de adoptare tacită de la 45 la 60 de zile. Raportul comisiei sesizate în fond a fost depus la data de 24 iunie 2020.

65. Propunerea legislativă a fost înscrisă, la data de 30 iunie 2020, pe ordinea de zi a plenului Senatului, în aceeași zi a fost trimisă pentru raport suplimentar la comisia sesizată în fond, iar pe data de 2 iulie 2020 a fost adoptată în forma inițiatorului, tacit, ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a treia din Constituție.

66. Propunerea legislativă a fost înaintată Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională, și prezentată Biroului permanent la data de 27 iulie 2020, când a fost trimisă pentru raport la Comisia pentru industrii și servicii și Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări.

67. La data de 1 septembrie 2020 a fost depus raportul comun favorabil cu amendamente, iar la data de 2 septembrie 2020 propunerea legislativă a fost înscrisă pe ordinea de zi și a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, ca lege ordinară (rezultat vot pentru = 178, împotrivă = 45, nu au votat = 2).

68. La aceeași dată legea a fost depusă la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii.

69. La data de 4 septembrie 2020 a fost formulată de un număr de 51 de deputați și înregistrată la Curtea Constituțională prezenta obiecție de neconstituționalitate, iar la data de 7 septembrie 2020 legea a fost trimisă la promulgare și nu a fost promulgată la data sesizării Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate *a priori*.

70. Curtea reține că obiecția de neconstituționalitate formulată este admisibilă, fiind respectate atât dispozițiile constituționale ale art. 146 lit. a) teza întâi, sub aspectul titularului și al obiectului sesizării, cât și cele ale art. 77 alin. (1) teza a doua, sub aspectul termenului în care poate fi sesizată Curtea. Astfel, obiecția de neconstituționalitate a fost formulată de 51 de deputați, în termenul de protecție de 5 zile prevăzut de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu privire la o lege adoptată de Parlament, dar nepromulgată (a se vedea și Decizia nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, paragraful 70, ipoteza întâi).

71. Cu privire la critica de neconstituționalitate raportată la art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție privind încălcarea principiului bicameralismului, autorii obiecției susțin, în esență, că introducerea unui nou articol, de sine stătător, art. III, în forma adoptată de Camera Deputaților — Cameră decizională — a condus atât la o configurație diferită a formelor adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, cât și la alterarea formei legii, întrucât dispoziția legală în discuție se află în afara obiectului de reglementare al legii criticate, respectiv nu modifică sau nu completează nicio prevedere a Legii nr. 335/2007. Totodată, prin art. III din legea criticată se schimbă beneficiarul dreptului de proprietate din „Camera Națională" în „Camera de Comerț și Industrie a României".

72. În raport cu aceste critici, Curtea observă că principiul bicameralismului a fost dezvoltat, pe cale jurisprudențială, prin numeroase decizii prin care a stabilit criterii esențiale în vederea determinării încălcării acestuia. În esență, Curtea a subliniat că, ținând seama de caracterul indivizibil al Parlamentului ca organ reprezentativ al poporului român și unică autoritate legiuitoare a țării, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, drept care autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului. Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestuia nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate. Este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor.

73. Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura parlamentară, se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea celor două criterii este de natură a afecta principiul bicameralismului care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

74. Așadar, bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional. S-ar ajunge la un veritabil mimetism, în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, însești ideii de bicameralism. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de

lege în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 323 din 10 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 11 septembrie 2020, paragrafele 30—33).

75. Raportând aceste considerente de principiu la prezenta cauză și analizând procedura legislativă de adoptare a legii criticate, Curtea observă faptul că proiectul *Legii pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007* a fost adoptat tacit de Senat, potrivit art. 75 alin. (2) teza a treia din Constituție, respectiv în forma propusă de inițiator, ceea ce reprezintă asumarea conținutului juridic original al acestuia de către prima Cameră sesizată (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 412 din 14 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 25 iulie 2017, paragraful 36).

76. În ceea ce privește art. III, vizat de critica de neconstituționalitate, Curtea reține că acesta reglementează transmiterea, cu titlu gratuit, a unor terenuri, proprietate privată a statului și aflate în folosință gratuită a dobânditorului (Camera de Comerț și Industrie a României), care nu sunt revendicate, în scopul desfășurării exclusiv a activității specifice cu caracter de continuitate. În forma inițiatorului și, implicit, în cea adoptată de Senat nu exista art. III, însă conținutul său normativ se regăsea la art. I pct. 1 din forma menționată, prin care art. 24 din Legea nr. 335/2007 era completat cu cinci noi alineate. Din compararea celor două dispoziții legale, art. III din forma legii adoptată de Camera Deputaților și art. I pct. 1 din forma adoptată de Senat, Curtea observă că acestea prevăd aceeași soluție legislativă și că nu există deosebiri majore de conținut între ele. Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a optat pentru majorarea perioadei în care operează interdicția de înstrăinare/ipotecare sau schimbare a destinației stabilite în vederea efectuării transferului a terenurilor care fac obiectul reglementării de la 30 de ani la 49 de ani, a prevăzut o nouă limitare, în sensul că aceste terenuri, în perioada antereferită, pe lângă faptul că nu li se poate schimba destinația, nu pot fi vândute, nu pot fi nici ipotecate, a schimbat entitatea care asigură suportul tehnic operațional pentru elaborarea hotărârii din Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților în Secretariatul General al Guvernului, a folosit denumirea completă a Camerei de Comerț și Industrie a României și a lărgit sfera cauzelor care atrag nulitatea absolută a hotărârii de predare efectivă a proprietății.

77. Prin urmare, aceste intervenții ale Camerei decizionale asupra proiectului de lege nu sunt de natură a conduce la încălcarea principiului bicameralismului, întrucât Camera Deputaților, prin modificările și completările aduse, nu s-a îndepărtat de la materia avută în vedere de inițiator, ci a contribuit, în acest fel, la îmbunătățirea procesului de elaborare a legii.

78. În ceea ce privește susținerea că în Camera decizională s-a schimbat destinatarul normei, respectiv beneficiarul transferului dreptului de proprietate, în sensul că acesta nu mai este Camera Națională, ci Camera de Comerț și Industrie a României, Curtea observă faptul că cele două denumiri desemnează una și aceeași entitate, acest aspect rezultând din prevederile Legii nr. 335/2007. Așadar, potrivit art. 1 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 335/2007, din sistemul camerelor de comerț face parte și *„Camera de Comerț și Industrie a României, denumită în continuare Camera Națională"*. Prin utilizarea acestei formule redacționale, legiuitorul a urmărit simplificarea prevederilor Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 6 decembrie 2007, astfel încât în cuprinsul actului normativ să fie folosită denumirea scurtă a Camerei de Comerț și Industrie a României, iar faptul că în cadrul dispoziției legale criticate este folosită denumirea completă nu poate avea semnificația schimbării entității beneficiare a transferului dreptului de proprietate.

79. Referitor la faptul că art. III din legea criticată este o dispoziție de sine stătătoare, care nu modifică sau completează Legea nr. 335/2007, Curtea reține că aceasta este în legătură cu dispozițiile modificate din legea menționată, fiind o chestiune de tehnică legislativă care nu are relevanță din perspectiva controlului de constituționalitate.

80. Din ansamblul legii criticate Curtea observă că există o corelare între art. III și art. I pct. 2 lit. d), potrivit căruia Camera Națională (Camera de Comerț și Industrie a României) îndeplinește următoarele atribuții principale: [...] *„are și poate constitui societăți și orice alte forme de asociere economică necesare desfășurării activității specifice, cum sunt, dar fără a fi limitative, cele pentru organizarea de târguri și expoziții, pentru publicitate și reclamă comercială, protecția proprietății intelectuale și orice alte activități și prestări de servicii în folosul comunității de afaceri, inclusiv pentru implicarea în realizarea de proiecte de dezvoltare urbană durabilă menite să susțină mediul de afaceri."* Astfel cum rezultă din expunerea de motive care a însoțit propunerea legislativă, Camera de Comerț și Industrie a României nu poate valorifica dreptul său de folosință gratuită în vederea demarării obiectivelor investiționale propuse, întrucât se impune, în acest scop, existența dreptului de proprietate asupra terenurilor vizate și destinate desfășurării activităților corespunzătoare. Această intenție s-a concretizat prin reglementarea art. III din legea criticată, care reprezintă mijlocul de realizare a unora dintre obiectivele Camerei de Comerț și Industrie a României.

81. Mai mult, Curtea reține că, în etapa avizării propunerii legislative, Consiliul Legislativ a semnalat faptul că la art. I pct. 1 soluțiile preconizate pentru alin. (1^1)—(1^5) ale art. 24 se raportează la „data intrării în vigoare a prezentei legi". Având în vedere că, potrivit normelor de tehnică legislativă, textele noi urmează să fie încorporate în actul normativ de bază de la data intrării în vigoare a actului modificator, iar acestea nu pot produce efecte juridice retroactiv, Consiliul Legislativ a subliniat necesitatea reformulării celor cinci noi alineate, în sensul stabilirii normelor ce se vor încorpora în actul normativ de bază și a celor care vor fi formulate ca dispoziții tranzitorii și finale ale legii modificatoare. De asemenea, Consiliul Legislativ a formulat propunerea ca cele cinci noi alineate să facă obiectul unui articol distinct în cadrul actului normativ de bază, întrucât nu se integrează armonios în ipotezele juridice ale art. 24 (cuprins în capitolul III — *Organizarea și funcționarea Camerei Naționale*) din Legea nr. 335/2007, pe care le completează.

82. Prin urmare, Curtea nu poate reține încălcarea art. 61 alin. (2) și a art. 75 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului.

83. În continuare, având în vedere jurisprudența sa referitoare la studiul de impact, precum și critica formulată prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căreia valoarea importantă a terenurilor ce urmează a fi transferate în proprietatea Camerei de Comerț și Industrie a României reclamă întocmirea unui studiu de impact care să însoțească legea criticată, Curtea reține că aceasta nu este întemeiată. Raportat la necesitatea studiului de impact, criticată de autorii sesizării prin prisma art. 1 alin. (5) din Constituție, Curtea reține că este incident art. 30 din Legea nr. 24/2000, care prevede următoarele: *„(1) Proiectele de acte normative trebuie însoțite*

de următoarele documente de motivare: [...] d) studii de impact — în cazul proiectelor de legi de importanță și complexitate deosebită și al proiectelor de legi de aprobare a ordonanțelor emise de Guvern în temeiul unei legi de abilitare și supuse aprobării Parlamentului." În Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 18 ianuarie 2017, Curtea nu a fixat textul art. 30 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, ca fiind unul de referință în cadrul controlului de constituționalitate, ci doar a subliniat că situația din acea cauză nu se subsumează acestui text legal, fără să realizeze o analiză de fond a acestuia. Prin Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019, paragraful 245, Curtea, având în vedere și jurisprudența anterior menționată, a concluzionat că art. 30 din Legea nr. 24/2000 nu are valoare constituțională și nu poate constitui normă de referință în cadrul controlului de constituționalitate.

84. Prin urmare, nemulțumirile autorilor obiecției de neconstituționalitate nu se pot converti într-o veritabilă critică de neconstituționalitate raportată la art. 1 alin. (5) din Constituție, menținându-se la nivelul unor observații cu privire la modul de derulare a procedurii parlamentare de adoptare a legilor.

85. Analizând susținerile potrivit cărora nu este clar dacă hotărârea este a Guvernului sau a Secretariatului General al Guvernului, Curtea constată că această critică nu poate fi primită, având în vedere că alin. (3) al art. III din legea criticată prevede expres că *„Guvernul României, prin Secretariatul General al Guvernului, emite, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, hotărârea"* pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor art. III alin. (1).

86. În continuare, Curtea nu poate reține nici critica potrivit căreia beneficiarul transferului dreptului de proprietate este o entitate care, în opinia autorilor obiecției, nu mai există. În realitate, potrivit art. 27 din Legea nr. 335/2007, Camera Națională este continuatoarea de drept a Camerei de Comerț și Industrie a României, reglementată prin Decretul-lege nr. 139/1990, cu completările ulterioare.

87. Autorii obiecției de neconstituționalitate mai susțin că legea este neclară, întrucât nu precizează dacă sunt vizate și imobile care nu mai fac parte din proprietatea privată a statului ca urmare a soluționării cererilor de restituire formulate de foștii proprietari. Or, critica autorilor obiecției reprezintă o simplă alegație, având în vedere că norma este suficient de clară în ansamblul reglementării, oferind instrumentele necesare pentru aplicarea acesteia în sensul avut în vedere de legiuitor. Așadar, pentru realizarea transferului dreptului de proprietate, art. III alin. (1) al legii criticate prevede trei condiții cumulative, respectiv terenurile trebuie să fie în proprietatea privată a statului, în folosința gratuită a Camerei de Comerț și Industrie a României și să nu fie revendicate.

88. De asemenea, în opinia autorilor obiecției, legea este neclară și din cauza faptului că din interpretarea dispozițiilor art. III alin. (5), care reglementează sancțiunea nulității absolute a hotărârii prin care se realizează transferul dreptului de proprietate pentru nerespectarea dispozițiilor alin. (1)—(4) ale aceluiași articol, se poate trage concluzia că nerespectarea termenului de 30 de zile prevăzut la art. III alin. (3) reprezintă o cauză de nulitate absolută.

89. Curtea nu poate reține nici această susținere, deoarece prevederile art. III alin. (1)—(3) din legea criticată privesc ipoteza în care pentru terenurile în discuție există cereri de restituire nesoluționate sau acestea sunt revendicate, situație în care hotărârea Guvernului emisă cu nesocotirea acestor condiții stabilite de lege, după caz, este lovită de nulitate absolută, totală sau parțială, în funcție de situația juridică a fiecărui teren predat beneficiarului măsurii, cu consecința repunerii în situația anterioară. În ceea ce privește situația normativă a alin. (4) al art. III, aceasta privește o altă ipoteză, respectiv a încălcării interdicției de vânzare/ipotecare a terenurilor sau de schimbare a destinației acestora stabilite conform alin. (1) al aceluiași articol, astfel încât nulitatea absolută vizează actul Camerei de Comerț și Industrie a României, prin care au fost încălcate aceste interdicții, și nu vizează hotărârea Guvernului prin care a fost predat bunul conform art. III alin. (3) din lege.

90. În consecință, Curtea reține că textul legal criticat este suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat de instanțele judecătorești în soluționarea unor cereri de constatare a nulității absolute totale sau parțiale, după caz, formulate de persoanele interesate care apreciază că aceste hotărâri au fost emise cu încălcarea dispozițiilor legale sau prin fraudarea legii.

91. În ceea ce privește invocarea neconcordanței dintre expunerea de motive și conținutul legii, generată de faptul că în prima se vorbește de Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, respectiv că aceasta nu permite edificarea de construcții pe terenurile asupra cărora cel interesat deține un drept de folosință gratuită, iar legea criticată privește modificarea unei alte legi, respectiv Legea nr. 335/2007, Curtea reține că această susținere nu este o veritabilă critică de neconstituționalitate. În jurisprudența sa, respectiv Decizia nr. 238 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 666 din 28 iulie 2020, paragrafele 36—40, Curtea a reținut că nu are competența de a controla modul de redactare a expunerilor de motive ale diverselor legi adoptate. Expunerea de motive și cu atât mai puțin modul său de redactare nu au consacrare constituțională. Curtea a reținut că expunerea de motive, prin prisma art. 1 alin. (5) din Constituție, este un document de motivare necesar în cadrul procedurii de adoptare a legilor, însă, odată adoptată legea, rolul său se reduce doar la facilitarea înțelegerii scopului acesteia. Prin urmare, expunerea de motive a legii nu este decât un instrument al uneia dintre metodele de interpretare consacrate — metoda de interpretare teleologică. Faptul că expunerea de motive nu este suficient de precisă sau că nu lămurește toate aspectele de conținut ale normei nu duce la concluzia că însăși norma respectivă este neconstituțională pentru acest motiv, ea având doar o funcție de suport în interpretarea normei adoptate. Nu este rolul Curții Constituționale să analizeze constituționalitatea legii prin prisma conținutului expunerii de motive.

92. Așadar, controlul de constituționalitate vizează legea ca atare, și nu opțiuni, dorințe sau intenții cuprinse în expunerea de motive a legii, astfel încât Curtea nu poate reține încălcarea art. 1 alin. (3) și (5) în componenta sa referitoare la calitatea legii din Constituție.

93. Autorii obiecției de neconstituționalitate mai susțin că transferul unor imobile, din patrimoniul statului în proprietatea unei persoane juridice de drept privat, fără respectarea procedurii legale și fără o contraprestație, este neconstituțională, iar legea nu poate constitui temei pentru scoaterea bunurilor din proprietatea privată a statului. Mai mult, legea criticată (care are ca obiect transmiterea unor bunuri imobile privite *ut singuli* în proprietatea unui singur subiect de drept privat determinat) are caracter individual, iar Parlamentul, adoptând această reglementare, a eludat competența Guvernului de administrare a bunurilor proprietate privată a statului, creând în acest fel o situație privilegiată Camerei de Comerț și Industrie a României față de alte entități de interes public.

94. Curtea reține că domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale este alcătuit, potrivit art. 354 din Codul administrativ, din bunuri aflate în proprietatea lor și care nu fac parte din domeniul public. Asupra acestor bunuri, statul sau unitățile administrativ-teritoriale au un drept de

proprietate privată. Prin urmare, bunurile din domeniul privat sunt alienabile, prescriptibile și sesizabile, aflându-se în circuitul civil, spre deosebire de bunurile din domeniul public care, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (4) din Constituție, sunt inalienabile.

95. În ceea ce privește regimul juridic al proprietății private a statului sau unităților administrative-teritoriale, art. 355 din Codul administrativ stabilește că bunurile care fac parte din domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale se află în circuitul civil și se supun regulilor prevăzute de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările ulterioare, dacă prin lege nu se prevede altfel. Potrivit art. 553 alin. (4) din Codul civil, *„Bunurile obiect al proprietății private, indiferent de titular, sunt și rămân în circuitul civil, dacă prin lege nu se spune altfel. Ele pot fi înstrăinate, pot face obiectul unei urmăriri silite și pot fi dobândite prin orice mod prevăzut de lege."*

96. Având în vedere că obiect al proprietății private îl formează inclusiv bunurile care alcătuiesc domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale [art. 553 alin. (1) din Codul civil], bunuri care pot fi înstrăinate, pot face obiectul unei urmăriri silite și pot fi dobândite prin orice mod prevăzut de lege [art. 553 alin. (4) din Codul civil], statul este liber să dispună de proprietatea sa privată, inclusiv prin transmiterea cu titlu gratuit a bunurilor sale unui alt subiect de drept, ca de altfel orice titular particular al dreptului de proprietate privată.

97. Totodată, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. III din legea criticată, terenurile în discuție se află în proprietatea privată a statului, iar elementele regimului juridic aplicabil proprietății private sunt conturate în cuprinsul art. 44 și art. 136 alin. (5) din Constituție. Astfel, art. 136 din Constituție nu conține prevederi cu regim de protecție specială cu privire la proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, ci doar cu privire la proprietatea publică, stabilind în alin. (5) că proprietatea privată este inviolabilă în condițiile legii organice.

98. Conform art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție, atât proprietatea privată a statului, cât și cea a persoanelor fizice sau juridice de drept privat beneficiază de același regim juridic de drept privat. Așadar, Constituția nu instituie pentru stat un regim distinct și privilegiat de protecție specială a proprietății sale private în comparație cu proprietatea publică. Prin urmare, statul, prin autoritățile sale competente și potrivit scopurilor sale de dezvoltare socioeconomică, are libertatea juridică de a dispune de această proprietate în limitele Constituției.

99. Cu privire la obiectul de reglementare al art. III din legea criticată, Curtea reține că acesta îl constituie terenurile din domeniul privat al statului aflate în folosința gratuită a Camerei de Comerț și Industrie a României.

100. Terenurile ce fac obiectul legii urmează să fie transmise cu titlu gratuit, în temeiul art. III alin. (1), în proprietatea Camerei de Comerț și Industrie a României (Camera Națională) care este organizație neguvernamentală, autonomă, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică și are ca membri de drept toate camerele de comerț județene și a municipiului București, cu personalitate juridică distinctă, din care fac parte operatori economici, asociații profesionale, organizații patronale din teritoriul județului respectiv, fiind, prin urmare, o structură organizațională complexă cu filiale județene și activități multiple. Operațiunea de predare efectivă va fi realizată potrivit alin. (3) al art. III din legea criticată, cu indicarea elementelor de identificare a bunurilor imobile care se transmit în temeiul art. III alin. (1).

101. Cu privire la scopul transmiterii dreptului de proprietate privată a statului către Camera de Comerț și Industrie a României, Curtea reține că aceasta se realizează în vederea desfășurării exclusive a activității specifice cu caracter de continuitate a acesteia, respectiv sprijinirea și apărarea intereselor generale ale comunității de afaceri din România, promovarea și dezvoltarea industriei, comerțului, serviciilor și agriculturii, în concordanță cu cerințele economiei de piață [art. 24 alin. (1) din Legea nr. 335/2007], a desfășurării activității specifice, cum sunt, dar fără a fi limitative, cele pentru organizarea de târguri și expoziții, pentru publicitate și reclamă comercială, protecția proprietății intelectuale și orice alte activități și prestări de servicii în folosul comunității de afaceri, inclusiv pentru implicarea în realizarea de proiecte de dezvoltare urbană durabilă menite să susțină mediul de afaceri [art. 28 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 335/2007, astfel cum este modificat prin art. I pct. 1 din legea criticată].

102. În aceste condiții, se ridică problema autorității competente să dispună acest transfer, precum și a mijlocului juridic de realizare a acestuia.

103. Curtea reține că art. 61 alin. (1) din Constituție consacră rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării, ceea ce înseamnă că are deplina competență de a reglementa orice relații sociale, indiferent de obiectul acestora. Art. 73 alin. (1) din Constituție stabilește categoriile de legi (constituționale/organice/ordinare) ce pot fi adoptate în diverse domenii, fără ca vreo dispoziție a Constituției să limiteze obiectul legiferării. Legile ordinare nu au un domeniu prestabilit, putând, prin urmare, reglementa orice categorie de relații sociale care nu intră în sfera legilor constituționale și organice. Astfel, Parlamentul are competența primară și exclusivă de a decide domeniul care face obiectul legiferării, în timp ce Guvernul are doar o competență derivată, secundară și consecutivă operei de legiferare realizate care constă în organizarea punerii în aplicare a legii. Totodată, Parlamentul are competența de a ridica la rang de lege anumite elemente de conținut cuprinse chiar în actele de reglementare secundară, dacă apreciază că o asemenea operațiune este oportună. În consecință, există o plenitudine de competență a Parlamentului în privința opțiunii și obiectului legiferării, iar competența Guvernului de a organiza aplicarea legii se modelează, în mod invariabil, în funcție de conținutul legii. Cu alte cuvinte, niciun aspect al relațiilor sociale nu poate fi sustras acțiunii legii, pe motiv că acesta ar face obiectul exclusiv al unei hotărâri a Guvernului.

104. Legiferarea presupune normarea unor acțiuni/conduite/comportamente de la cele mai generale la cele mai concrete, chiar cazuale, gradul de generalitate al legii fiind determinat, în mod exclusiv, de decizia de oportunitate a Parlamentului. Neexistând un grad de generalitate prestabilit al reglementării, este voința exclusivă a legiuitorului de a alege modalitatea concretă de legiferare, în raport cu obiectul de reglementare și scopul urmărit. Astfel, gradul de generalitate al unei legi este variabil în funcție de specificul relațiilor sociale reglementate și de finalitatea urmărită, sens în care legiuitorul este cel care optează pentru diferite forme și tehnici de exprimare a normelor juridice.

105. Legiuitorul are competența să opteze pentru o soluție legislativă pe care o apreciază ca fiind concordantă în raport cu scopurile politicii sale legislative. După identificarea soluției care exprimă necesitatea unui scop practic de reglementare juridică, legiuitorul trece la o a doua operațiune, adică a legiferării, care cuprinde ideea sau soluția legiuitorului, el apreciază modalitățile tehnico-legislative prin intermediul cărora își poate transpune tehnic în lege soluția legislativă preconizată. În scopul realizării acestei soluții legislative, legiuitorul apelează la forma tehnico-juridică cea mai potrivită pentru realizarea cât mai directă și concretă în practică a ideii sale legislative; de aceea unele legi sunt mai generale sau mai puțin generale, iar altele pot avea un conținut normativ cu un grad de concretețe foarte ridicat. Acestea reprezintă forme tehnico-juridice variabile de exprimare a voinței legiuitorului în funcție de obiectul de reglementare și scopul avut în vedere. De regulă, pentru realizarea scopului

propus, legiuitorul alege cele mai simple, directe și eficiente forme de reglementare tehnică a soluțiilor sale de politică legislativă. Astfel, există o diferență între soluția legislativă (substanța reglementării) și soluția tehnică (formalizarea reglementării) pe care legiuitorul o alege pentru a-și realiza, în mod eficient, politica legislativă într-un anumit domeniu.

106. Curtea, în jurisprudența sa, atunci când s-a referit la imposibilitatea reglementării prin lege a unui domeniu determinat concret, în considerarea unei rațiuni individuale și *intuitu personae* a reglementării, cu consecința de a fi aplicată într-un singur caz, prestabilit fără echivoc, a avut în vedere scopul legii și a analizat dacă aceasta a urmărit să satisfacă o cerere în sine personală și privată. Soluționarea unor astfel de aspecte personale și concrete se face în temeiul legii, și nu prin lege, fiind chestiuni de aplicare a legii (a se vedea, exemplificativ, Decizia nr. 600 din 9 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.060 din 26 noiembrie 2005, sau Decizia nr. 970 din 31 octombrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 22 noiembrie 2007). În aceste cazuri este evident că nu se poate reglementa prin lege, întrucât scopul urmărit nu ține de realizarea politicii legislative, ci se circumscrie exclusiv unor probleme de atribuire a unor bunuri în interes strict personal și particular, cu consecința creării unor privilegii personale/private.

107. Dacă scopul legii adoptate este de interes public, gradul mai mare sau mai redus de generalitate a obiectului acesteia nu poate conduce la limitarea plenitudinii de competență a Parlamentului. Astfel, dacă acest obiect se circumscrie transferului unuia sau mai multor bunuri către o persoană sau un grup de persoane în vederea realizării unui obiectiv de dezvoltare pe care statul îl găsește oportun, Parlamentul poate adopta o lege în acest sens, chiar dacă gradul de generalitate sau abstractizare este mai redus, fără ca aceasta să fie considerată o reglementare *ut singuli*. În acest caz, gradul de generalizare sau abstractizare a legii ține de tehnica de exprimare a soluției legislative. Prin urmare, în cazul analizat, legea criticată nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc legal prin intermediul căruia Parlamentul urmărește realizarea dezvoltării social-economice într-un anumit segment al societății.

108. În ipoteza unei legi având ca obiect transmiterea dreptului de proprietate privată a statului, Curtea reține că, prin însuși obiectul său de reglementare, aceasta are un grad de abstractizare redus, tocmai pentru că transmiterea dreptului de proprietate vizează un bun determinat sau determinabil, precum și un beneficiar determinat sau determinabil. Gradul de generalitate al legii nu are relevanță constituțională, în măsura în care scopul urmărit nu este unul personal sau particular. În aceste condiții, nu se poate opune unei astfel de legi faptul că reglementează un transfer individual sau *ut singuli* al unor bunuri. Prin urmare, caracterul individual al reglementării exprimă un grad de concretețe și nu se constituie într-un criteriu pentru determinarea caracterului normativ al legii. Normativitatea se apreciază după formula obiect de reglementare și scopul urmărit, astfel încât determinarea ei se realizează de la caz la caz.

109. Curtea constată că ține de opțiunea exclusivă a legiuitorului să adopte o reglementare generală care să stabilească condițiile în care bunurile ce fac obiectul proprietății private a statului pot fi înstrăinate, caz în care autoritățile publice cu competențe în aplicarea legii își vor ordona în mod corespunzător conduita și/sau o reglementare specială, chiar cazuistică, având ca obiect realizarea acestui transfer de proprietate, în scopul satisfacerii unor obiective de interes pentru dezvoltarea unui segment economic din societate.

110. Curtea reține că transmiterea dreptului de proprietate privată a statului către o terță entitate prin vânzare este reglementat în Codul administrativ. Acest act normativ nu stabilește toate modalitățile de înstrăinare a acestor bunuri, fiind la latitudinea legiuitorului să adopte acte normative speciale prin care să reglementeze punctual transmiterea dreptului de proprietate a statului și prin alte modalități de înstrăinare. Astfel, Codul administrativ prevede că Guvernul poate realiza operațiunile de transmitere, cu titlu oneros, a dreptului de proprietate, dar nu i-a conferit competența legală de transmitere a proprietății cu titlu gratuit. Transmiterea unui bun imobil cu titlu gratuit în proprietatea unei entități private este un act de dispoziție și de putere, astfel că, prin definiție, îi revine Parlamentului decizia de oportunitate, în virtutea competenței sale generale de legiferare, prevăzută în art. 61 din Constituție. În același sens, Curtea reține că numai organul reprezentativ al poporului, respectiv Parlamentul, își poate asuma decizia transmiterii gratuite a terenurilor din sfera proprietății private a statului în scopul unor investiții privind dezvoltarea economică a unui segment determinat, în temeiul legitimării sale democratice.

111. Potrivit rolului constituțional al Guvernului conferit de art. 102 alin. (1) din Legea fundamentală, revine în sarcina acestuia funcția de administrare a proprietății publice și private a statului [a se vedea, în acest sens, art. 15 lit. d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 5 iulie 2019]. Această funcție se exercită prin modalitățile prevăzute de art. 362—364 din Codul administrativ, respectiv prin darea în administrare, concesionarea, închirierea și prin vânzarea prin licitație publică. Între aceste modalități de exercitare a dreptului de proprietate privată nu se regăsește reglementată și situația transmiterii cu titlu gratuit a dreptului de proprietate asupra unui bun proprietate privată a statului, întrucât conferirea unei asemenea competențe Guvernului printr-o reglementare generală ar însemna un transfer al deciziei de oportunitate în sfera puterii executive, ceea ce ar încălca dispozițiile constituționale ale art. 2 privind suveranitatea și art. 61 privind rolul Parlamentului.

112. În aceste condiții, este firesc ca dispozițiile Codului administrativ să stabilească în sarcina Guvernului numai decizia transmiterii dreptului de proprietate a statului prin vânzare. Faptul că acest act normativ a acordat Guvernului o asemenea competență decizională nu înseamnă că ar avea o competență originară, ci una atribuită. Astfel, în ceea ce privește transmiterea dreptului de proprietate privată a statului, competența originară este și rămâne a Parlamentului care poate, în mod direct, prin lege, să dispună înstrăinarea acestor bunuri și cu titlu gratuit.

113. Transmiterea cu titlu gratuit a dreptului de proprietate asupra unui bun proprietate privată a statului nu se încadrează în modalitățile comune de exercitare a dreptului de proprietate stabilite de art. 362—364 din Codul administrativ. Având în vedere că regula comună pentru transmiterea dreptului de proprietate este obținerea unui echivalent direct și nemijlocit, aprecierea oportunității transmiterii cu titlu gratuit a unor bunuri din proprietatea privată a statului revine, în exclusivitate, Parlamentului, singurul în măsură să poată aprecia și decide, în consecință, cu privire la necesitatea unui asemenea transfer, în virtutea competențelor sale generale de legiferare, scopul urmărit fiind acela al obținerii unor rezultate social-economice sau realizarea unor obiective de dezvoltare națională.

114. Așadar, Curtea reține că în cadrul îndeplinirii obligațiilor statului prevăzute de Constituție în art. 47 alin. (1) referitoare la luarea măsurilor de dezvoltare economică, respectiv în art. 135 alin. (2) lit. a) referitoare la crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție, legiuitorul are o libertate de legiferare pentru a stabili măsurile de sprijinire, în

diferite perioade, a anumitor ramuri ale economiei, a unor domenii de activitate, a anumitor categorii de întreprinzători și investiții. Opțiunea legiuitorului, în fiecare perioadă, este determinată de direcțiile politicii economice a statului, de nevoile de dezvoltare și de stimulare a diferitelor ramuri de activitate, de resursele materiale disponibile și de alți factori, fără ca măsurile de sprijin selective să aibă caracter discriminatoriu (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 12 din 20 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 9 februarie 2004). Statul are sarcina de a orienta economia înspre desfășurarea acelor activități care sunt necesare și creatoare de bunăstare individuală și colectivă și adoptă măsuri pentru a susține economia în ansamblul său ori parțial, în unele domenii de activitate.

115. Economia de piață este un concept viu, evolutiv, are în vedere situația socioeconomică a statului de la un moment dat și nu are un conținut invariabil. Statul, în virtutea obligației sale constituționale prevăzute de art. 135 din Legea fundamentală, trebuie să manifeste o atitudine flexibilă în stimularea operatorilor economici în promovarea progresului, în libertatea de a întreprinde și de a le crește eficiența (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 498 din 10 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 28 iunie 2012).

116. Având în vedere că proprietatea privată se află la baza economiei de piață în cadrul căreia nu poate fi negat rolul statului, acesta trebuie să asigure, în esență, dezvoltarea economică a țării prin punerea în valoare a bunurilor în proprietatea sa, publică sau privată, chiar și prin asigurarea dezvoltării proprietății private a celorlalte subiecte de drept.

117. În acest sens este și legea criticată în prezenta cauză, prin care se transmit, cu titlu gratuit, unele terenuri, proprietate privată a statului, care nu sunt revendicate și care se află în folosința gratuită a dobânditorului (Camera de Comerț și Industrie a României), cu scopul desfășurării exclusiv a activității specifice cu caracter de continuitate a acestuia, scop care rezultă în mod expres din chiar conținutul normativ al art. III alin. (1) din lege. Finalitatea legii criticate constă în valorificarea în condiții optime a acestor bunuri prin dezvoltarea unor proiecte social-economice de către o entitate care desfășoară o activitate de utilitate publică. Scopul acestei legi are implicații socioeconomice evidente, care imprimă o direcție de politică economică pe care legiuitorul o consideră ca fiind adecvată. În sfera politicii economice a statului, legiuitorul are o largă marjă de apreciere în limitele Constituției, iar opțiunile sale de dezvoltare pe anumite paliere se înscriu în sfera de oportunitate a reglementării, oportunitate care nu poate forma obiect al controlului de constituționalitate.

118. De altfel, cele expuse mai sus se corelează și cu orientarea jurisprudențială a Curții Constituționale Federale a Germaniei care, în esență, a reținut că reglementarea vieții economice este lăsată în seama legiuitorului, care dispune de libertatea de a lua decizii, în limitele impuse de Legea fundamentală, fără a mai fi nevoie de o altă legitimare, dincolo de propria legitimitate democratică generală. Legiuitorul poate urmări orice politică economică pe care o consideră adecvată, câtă vreme respectă Legea fundamentală, în special drepturile fundamentale. Așadar, legiuitorul se bucură de o largă libertate de elaborare a legilor. Menirea legiuitorului este prin urmare aceea de a corela libertatea sa de structurare a politicii economice și sociale și care trebuie să rămână în sarcina sa cu protecția acelor libertăți la care orice cetățean este îndreptățit în virtutea Constituției, chiar și față de legiuitor (Decizia din 1 martie 1979 — 1 BvR 532, 533/77, 419/78 și 1 BvL21/78 - BVerfGE 50, 290).

119. Curtea reține că art. III alin. (1) și (4) din legea criticată prevede o transmitere gratuită sub condiție, în sensul că stabilește interdicții de vânzare, de ipotecare sau de schimbare a destinației terenurilor (transferul se realizează cu scopul ca terenurile să fie folosite exclusiv pentru desfășurarea activității specifice cu caracter de continuitate a Camerei de Comerț și Industrie a României) pe o perioadă de 49 de ani de la data dobândirii dreptului de proprietate, sub sancțiunea nulității absolute a hotărârii de predare a proprietății și a repunerii în situația anterioară, potrivit alin. (5) al aceluiași articol. Legea a reglementat aceste interdicții drept garanții pentru ducerea la îndeplinire a finalității urmărite prin transferul realizat. Aceste garanții păstrează un just echilibru între interesul urmărit de legiuitor și cel al entității beneficiare a dreptului de proprietate. În acest sens, Curtea reține că interdicția de vânzare reprezintă o limitare temporară a atributului de dispoziție asupra bunului, întrucât constă în interzicerea transmiterii proprietății asupra terenurilor (art. 551 pct. 1 din Codul civil), iar interdicția de ipotecare, precum și interdicția de schimbare a destinației terenurilor transmise reprezintă limitări temporare ale atributului de folosință în considerarea scopului urmărit de legiuitor. Prin urmare, aceste limitări nu afectează substanța dreptului de proprietate al beneficiarului, fiind constituite pe o perioadă limitată de timp de 49 de ani, astfel încât acesta poate exercita atât atributele dreptului de proprietate, potrivit legii, cât și drepturile reale prevăzute de art. 551 din Codul civil care nu intră sub incidența interdicțiilor stabilite prin lege, precum și celelalte operațiuni juridice compatibile cu legea criticată și legislația în materie.

120. Așadar, transferul gratuit al bunurilor proprietate privată a statului se poate realiza prin lege, în condițiile art. 44, 47 și 135 din Constituție, având în vedere obligația constituțională a statului de a lua măsurile de dezvoltare economică și de creare a cadrului favorabil valorificării factorilor de producție, sub condiția reglementării unor garanții necesare și suficiente pentru ducerea la îndeplinire a scopului urmărit.

121. De altfel, atunci când a apreciat să intervină, din aceeași perspectivă, și în alte segmente ale vieții sociale, legiuitorul a procedat similar ca și în cazul de față, spre exemplu, când a permis trecerea gratuită în proprietatea cultelor religioase a imobilelor atribuite în folosință gratuită (Legea nr. 239/2007 privind reglementarea regimului juridic al unor bunuri imobile aflate în folosința unităților de cult, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 1 august 2007) sau a unor terenuri din proprietatea privată a statului în patrimoniul unor persoane juridice de drept privat, respectiv al Comitetului Olimpic Român (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2002 privind transmiterea, cu titlu gratuit, a unui imobil, proprietate privată a statului, în proprietatea Comitetului Olimpic Român, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 463 din 28 iunie 2002, aprobată cu completări prin Legea nr. 665/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 930 din 19 decembrie 2002) ori al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 21 martie 2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 261/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 903 din 10 octombrie 2005).

122. Prin urmare, legea criticată a fost adoptată în considerarea valorificării potențialului bunurilor statului, astfel încât nu se poate reține încălcarea art. 16 alin. (1) și (2), art. 44 alin. (1) și (2) și art. 136 alin. (5) din Constituție. Parlamentul nu și-a depășit atribuția constituțională privind legiferarea și, drept urmare, nu se încalcă nici principiul separației și echilibrului puterilor consacrat de art. 1 alin. (4) care nu exclude, ci presupune cooperarea între puterile statului.

123. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 51 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, Grupului parlamentar al Uniunii Democrate Maghiare din România, precum și neafiliați și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007 este constituțională în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 martie 2021.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

★

OPINIE SEPARATĂ

1. În dezacord cu soluția adoptată — cu majoritate de voturi — prin Decizia nr. 139 din 3 martie 2021, considerăm că art. III din Legea pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007 este neconstituțional, astfel că obiecția de neconstituționalitate trebuia admisă.

2. Dispozițiile art. III din lege reglementează o transmitere gratuită a dreptului de proprietate asupra unor bunuri din domeniul privat al statului în proprietatea Camerei de Comerț și Industrie a României. Această operațiune juridică ridică trei probleme de drept constituțional, și anume: (i) transmiterea dreptului de proprietate privată reflectă o activitate normativă sau reprezintă un act de dispoziție asupra bunului; (ii) dacă Parlamentul, ca unică autoritate legiuitoare, are competența de a realiza o transmitere a dreptului de proprietate privată; (iii) dacă transmiterea dreptului de proprietate privată a unor bunuri din domeniul privat al statului poate fi sau nu cu caracter gratuit.

3. Cu privire la prima problemă de drept constituțional, se constată că, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit că dobândirea dreptului de proprietate prin convenție (în speță, contract de vânzare) de către stat trebuie realizată în formele prevăzute de Constituție. În acest sens, Curtea a reținut că aceasta poate fi realizată doar prin acte administrative, care se clasifică în acte de autoritate (regulamente, ordonanțe, decizii) și acte de gestiune. Actele de autoritate presupun faptul că autoritatea administrativă dă ordine, lucrează ca putere suverană față de supuși, fiind supuse controlului de legalitate. În schimb, actele de gestiune gerează patrimoniul public și vizează actele relative la acel patrimoniu (mărește/micșorează/conservă patrimoniul), statul se comportă ca orice alt cetățean, prin urmare, ele sunt supuse normelor de drept privat. În consecință, dacă statul dorește cumpărarea unui bun imobil, aceasta trebuie realizată printr-un act *administrativ individual de gestiune*, fiind evident că prin lege nu se pot cumpăra bunuri individuale și nu se pot reglementa obligații de cumpărare a unui/unor bunuri imobile (a se vedea Decizia nr. 777 din 28 noiembrie 2017, paragraful 28).

4. Este de observat că art. 557 alin. (1) din Codul civil stabilește că dreptul de proprietate privată se dobândește *„în condițiile legii"*, așadar, nu prin lege, iar art. 557 alin. (3) din același cod prevede că alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate privată se pot reglementa prin lege, cu alte cuvinte dobândirea dreptului de proprietate nu se realizează prin lege, aceasta fixând doar cadrul juridic general. Concretizarea manifestării de voință a statului în sensul dobândirii unui drept de proprietate privată se realizează printr-un act de gestiune care, de principiu, îmbracă forma unui act juridic prevăzut de lege (contractul/convenția). Astfel, statul se comportă cu privire la dobândirea dreptului de proprietate privată asupra bunurilor aflate în circuitul civil ca orice alt particular, supunându-se reglementărilor generale în domeniu, respectiv Codul civil.

5. În consecință, dacă dobândirea dreptului de proprietate privată a statului prin convenție se poate realiza doar prin mijlocirea unui act administrativ de gestiune, rezultă că și transmiterea dreptului de proprietate privată de către stat se realizează printr-un act similar ca natură juridică. Cu alte cuvinte, modul în care statul exercită atributele dreptului de proprietate (posesia/folosința/dispoziția) sunt aspecte ce țin de gestionarea în sine a dreptului, iar actele întreprinse nu pot fi calificate decât ca acte de administrare/de dispoziție asupra bunurilor cuprinse în patrimoniul privat al statului.

6. Prin urmare, rezultă cu evidență că dobândirea și transmiterea dreptului de proprietate au natura unor acte de drept civil, care se realizează în condițiile dreptului comun. Desigur, nimic nu împiedică Parlamentul să adopte, în materia transmiterii dreptului de proprietate privată a statului, o lege specială în raport cu Codul civil, însă și în acest caz natura acestor acte rămâne una esențialmente civilă în condițiile legii speciale, dar, în niciun caz, transmiterea nu poate opera printr-o asemenea lege. De altfel, în materia antereferită, a fost adoptată o reglementare specială — Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, care prevede condițiile în care autoritatea administrativă competentă poate transmite dreptul de proprietate privată a statului — transmitere care poate fi realizată, însă, numai cu titlu oneros, prin vânzare.

7. Actele de dispoziție asupra bunurilor proprietate privată a statului nu pot face obiectul actelor normative, întrucât, în realitate, sunt măsuri de aplicare individuale și concrete ale acestora. Trăsătura esențială și comună a actelor normative, indiferent de palierul pe care sunt plasate în cadrul piramidei kelseniene, este aceea că ele cuprind norme, care se definesc ca reguli de conduită, instituite de puterea publică sau recunoscute de aceasta, a căror aplicare este asigurată prin conștiința juridică, iar la nevoie prin forța coercitivă a statului. Norma juridică, prin natura sa, are caracter general, impersonal, imperativ, volitiv și implică un raport intersubiectiv (R. Motica și G. Mihai — *Teoria generală a dreptului*, Ed. All Beck, București,

2001, p. 80—84). Totodată, o normă juridică are aplicabilitate continuă, repetată, în sensul că reglementează toate cazurile ce intră sub incidența sa atâta timp cât fac parte din fondul normativ activ. Or, transmiterea unui drept de proprietate privată nu este și nu poate fi o normă juridică, ci o operațiune juridică care ar trebui să se realizeze în formele prevăzute de lege (prin convenție). În consecință, este exclus ca un asemenea transfer de proprietate să poată constitui obiectul unui act normativ. Cu alte cuvinte, prin natura sa, operațiunea juridică prin care are loc transferul de proprietate privată realizat *in concreto* între stat și alte persoane fizice/juridice reflectă exercitarea atributului de dispoziție asupra bunului, ca act de administrare a patrimoniului statului, astfel că nu poate fi calificată drept o activitate generatoare de norme juridice.

8. În cazul analizat, transmiterea gratuită a dreptului de proprietate privată se realizează prin lege, aceasta având efect constitutiv de drept, și nu prin hotărâri de Guvern, astfel cum încearcă să acrediteze art. III din lege, pentru că hotărârea de Guvern adoptată în temeiul acestui text nu reprezintă decât modalitatea tehnică prin care se predă bunul, neavând natura juridică a unui titlu de proprietate. Practic, art. III alin. (1) din lege transmite dreptul de proprietate a statului asupra unor bunuri imobile determinabile, iar hotărârea de Guvern reprezintă actul de predare a acestora, ocazie cu care se face identificarea lor exactă. Or, în jurisprudența Curții Constituționale deja consolidată și unitară, un act normativ nu poate transmite un drept de proprietate *ut singuli*, o asemenea transmitere putând fi realizată, de principiu, printr-o hotărâre de Guvern cu caracter individual.

9. De altfel, actul de înstrăinare a unui/unor imobile trebuie să cuprindă o determinare exactă a situației lor juridice, precum și elementele de identificare a acestuia/acestora, pe când cel de predare trebuie să ateste conformitatea situației de fapt cu cea de drept. Or, în cazul de față, norma juridică este cea care stabilește transmiterea dreptului de proprietate și, întrucât detaliile antereferite nu reprezintă și nu impun o activitate generatoare de norme, ci una tehnică, de apreciere și de coroborare a unor înscrisuri și mențiuni din cartea funciară, nu sunt cuprinse într-o normă juridică, ci au fost translate în actul de predare. Prin urmare, cele expuse demonstrează și o confuzie între regimul juridic al actului de înstrăinare și ale celui de predare.

10. Cea de-a doua problemă de drept constituțional ridicată este aceea dacă Parlamentul, ca unică autoritate legiuitoare, are competența de realiza un transfer de proprietate.

11. Constituția, prin natura sa, implică, pe de o parte, o dimensiune constitutivă, care vizează stabilirea/instituirea puterilor statului și a autorităților publice fundamentale, și, pe de altă parte, o dimensiune atributivă, care vizează conferirea și definirea atribuțiilor/competențelor autorităților publice antereferite. Așadar, puterea publică nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune diviziunea funcțiilor între diferitele autorități publice, iar în privința celor de rang constituțional aceasta își are, în mod evident, temeiul direct și originar în Constituție. Prin urmare, Constituția, de principiu, realizează o diviziune coerentă și complementară a funcțiilor puterii publice între autoritățile publice de rang constituțional (Decizia nr. 358 din 30 mai 2018, paragraful 66).

12. Potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării, iar, conform art. 67 din Constituție, Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni. Dintre cele trei acte juridice menționate, relevantă în cauza de față are legea, aceasta fiind actul juridic prin care Parlamentul își realizează rolul constituțional de legiferare.

13. Legea se definește sub aspect formal ca fiind actul normativ emis de Parlament, în conformitate cu normele de procedură stabilite de Constituție și de regulamentele parlamentare (I. Vida — *Legistică formală. Introducere în tehnica și procedura legislativă*, ed. a III-a, Ed. Lumina Lex, București, 2006, p. 48).

14. Legea, ca act juridic al Parlamentului, reglementează relații sociale generale, fiind, prin esența și finalitatea ei constituțională, un act cu aplicabilitate generală. Prin definiție, legea, ca act juridic de putere, are caracter unilateral, dând expresie exclusiv voinței legiuitorului, ale cărei conținut și formă sunt determinate de nevoia de reglementare a unui anumit domeniu de relații sociale și de specificul acestuia. Or, în măsura în care domeniul de incidență a reglementării este determinat concret, dată fiind rațiunea *intuitu personae* a reglementării, aceasta are caracter individual, ea fiind concepută nu pentru a fi aplicată unui număr nedeterminat de cazuri concrete, în funcție de încadrarea lor în ipoteza normei, ci, de plano, într-un singur caz, prestabilit fără echivoc (a se vedea Decizia nr. 600 din 9 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.060 din 26 noiembrie 2005, Decizia nr. 970 din 31 octombrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 22 noiembrie 2007, Decizia nr. 494 din 21 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 21 decembrie 2013, sau Decizia nr. 574 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014, paragraful 21).

15. Prin jurisprudența mai sus citată, Curtea a mai arătat că Parlamentul, arogându-și competența de legiferare, în condițiile de mai sus, a încălcat principiul separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție, viciu care afectează legea în ansamblu. O lege, adoptată în condițiile expuse, contravine principiului constituțional al egalității în drepturi, astfel cum își găsește expresie în art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală, având caracter discriminatoriu și, ca atare, este sub acest aspect în totalitate neconstituțională. De asemenea este încălcat și art. 16 alin. (2) din Constituție, într-adevăr, în măsura în care un anumit subiect de drept este sustras, prin efectul unei dispoziții legale adoptate exclusiv în considerarea lui și aplicabile numai în ceea ce îl privește, incidenței unei reglementări legale constituind dreptul comun în materie, dispozițiile legale în cauză nesocotesc principiul constituțional potrivit căruia „nimeni nu este mai presus de lege". Curtea a mai reținut că acceptarea ideii potrivit căreia Parlamentul își poate exercita competența de autoritate legiuitoare în mod discreționar, oricând și în orice condiții, adoptând legi în domenii care aparțin în exclusivitate actelor cu caracter infralegal, administrativ, ar echivala cu o abatere de la prerogativele constituționale ale acestei autorități consacrate de art. 61 alin. (1) din Constituție și transformarea acesteia în autoritate publică executivă. Or, o astfel de interpretare este contrară celor statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa și, prin urmare, în contradicție cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră obligativitatea *erga omnes* a deciziilor Curții Constituționale.

16. În cauză, se constată că art. III din legea criticată dă expresie unei operațiuni juridice cu caracter individual, aplicabile, prin definiție, numai unui singur caz expres determinat, respectiv transferul, cu titlu gratuit, a dreptului de proprietate a statului asupra terenurilor aflate în folosința Camerei de Comerț și Industrie a României. Nu prezintă importanță că în cauză este vorba de unul sau mai multe terenuri, ci faptul că anumite terenuri (strict determinabile) sunt transferate în mod concret de la stat la un anumit subiect de drept privat. Prin urmare, este evident că o asemenea operațiune juridică, unică în sine ca obiect și finalitate, nu poate face obiectul legii și nu ține de sfera de competență a Parlamentului.

17. Rolul Parlamentului este acela de a legifera și, astfel, de a genera norme juridice de reglementare primară. Or, astfel cum s-a arătat, transferul dreptului de proprietate asupra unui/unor bunuri imobile nu reprezintă o normă juridică, ceea ce înseamnă că Parlamentul nu are nicio atribuție în acest sens.

18. În acest context, se ridică problema stabilirii autorității care ar putea realiza un transfer cu titlu gratuit. Potrivit art. 102 alin. (1) din Constituție, Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. Conform art. 108 alin. (1) și (2) din Constituție, Guvernul adoptă hotărâri, care se emit pentru organizarea executării legilor. Cu alte cuvinte, raportat la transferul unor bunuri din proprietatea privată a statului, ca principiu, acesta poate fi realizat doar de Guvern printr-un act administrativ cu caracter individual.

19. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea a statuat că dreptul de dispoziție asupra unui pachet de acțiuni din proprietatea privată a statului, operațiune juridică ce se circumscrie domeniului de reglementare a actelor cu caracter infralegal, administrativ, nu corespunde finalității constituționale a activității de legiferare, care presupune reglementarea unei sfere cât mai largi de relații sociale generale, în cadrul și în interesul societății. Din această perspectivă, actul normativ criticat este de natură a contraveni dispozițiilor art. 1 alin. (4) din Constituție referitor la principiul separației și echilibrului puterilor în stat, Parlamentul intrând în sfera de competență a autorității executive, singura autoritate publică cu atribuții în organizarea executării legilor, prin adoptarea actelor cu caracter administrativ. Curtea a mai statuat că legiuitorul, fie originar sau delegat, nu are competența de a realiza, printr-un act normativ de reglementare primară, transferul *intuitu personae* și cu titlu gratuit a acțiunilor *aflate în proprietatea privată a statului către unitățile administrativ-teritoriale*, dar are, în schimb, posibilitatea de a reglementa, printr-o lege-cadru, regulile, procedurile și condițiile în care Guvernul *să poată realiza un transfer cu titlu oneros* către unitățile administrativ-teritoriale, cu respectarea dispozițiilor art. 1 alin. (4), art. 44 și art. 135 din Constituție (Decizia nr. 574 din 16 octombrie 2014, paragrafele 22 și 23).

20. Cu privire la cea de-a treia problemă de drept constituțional ridicată, și anume dacă transferul de proprietate din domeniul privat al statului poate fi sau nu cu caracter gratuit în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, iar, în cazul unui răspuns negativ, o asemenea *„interdicție"* sau *„omisiune"* poate fi remediată prin adoptarea unei legi „speciale" de transmitere a bunului în proprietatea unei terțe persoane private?

21. Legea generală în materie de competențe a autorităților publice cu referire la transferul bunurilor din proprietatea privată a statului o reprezintă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, care permite un astfel de transfer numai cu titlu oneros, nu și prin titlu gratuit. Astfel, deși sub aspectul repartizării competențelor constituționale ale autorităților publice, Guvernul ar fi cel care ar avea *in abstracto* o asemenea competență, totuși, legea, ca regulă, nu permite decât transferul cu titlu oneros al bunurilor din proprietatea privată a statului, prin licitație publică. Faptul că ordonanța de urgență reglementează doar vânzarea, nu și alte modalități de înstrăinare a bunului parte a domeniului privat al statului, nu înseamnă că aceasta tace sau că nu reglementează, ci restrânge sfera de acțiune a organului administrativ, interzicându-i implicit să facă acte de gratitudine din moment ce, în sistemul de putere instituit prin Constituție, autoritățile publice acționează în baza unor competențe strict reglementate. Prin urmare, în actualul cadru legislativ, nu este permis transferul cu titlu gratuit a bunurilor din domeniul privat al statului.

22. Este adevărat că art. 364 alin. (3) din Ordonanța de urgență prevede că *„prin legi speciale se pot institui alte excepții de la procedura licitației publice"*, însă această normă nu stabilește că prin legi speciale se poate transfera proprietatea privată a statului prin alte acte decât vânzarea, ci faptul că vânzarea se poate realiza fără licitație publică, spre exemplu, prin vânzare directă — a se vedea în acest sens chiar art. 364 alin. (1) și (2) din ordonanța de urgență, care reglementează vânzarea terenurilor aflate în proprietatea privată a statului sau a unității administrativ-teritoriale pe care sunt ridicate construcții, caz în care constructorul are drept de preempțiune, iar prețul de vânzare se stabilește pe baza unui raport de evaluare. Așadar, alineatul (3) trebuie interpretat sistematic, în contextul articolului din care face parte, și nu izolat. De altfel, terenurile aflate în folosința Camerei de Comerț și Industrie a României, pe care sunt edificate construcții, puteau fi vândute acesteia în mod direct tocmai în temeiul art. 346 alin. (1) și (2) din ordonanța de urgență. Or, legea derogă, pe de o parte, de la aceste texte legale, făcându-le inaplicabile în privința terenurilor aflate în folosința Camerei de Comerț și Industrie a României, pe care sunt edificate construcții, drept care transmiterea dreptului de proprietate privată nu se mai face oneros, ci gratuit, iar, pe de altă parte, terenurile aflate în folosința Camerei de Comerț și Industrie a României, pe care nu sunt edificate construcții, le transmite pur și simplu gratuit în proprietatea acesteia.

23. În acest context, se constată că, de principiu, transmiterea dreptului de proprietate privată a statului constituie un element component al regimului juridic general al proprietății. Potrivit art. 73 alin. (3) lit. m) din Constituție, regimul juridic general al proprietății se reglementează prin lege organică; prin urmare, în măsura în care se dorește reglementarea transmiterii gratuite a bunurilor din domeniul privat al statului, pe lângă cea oneroasă existentă deja în dreptul pozitiv, sau derogarea de la regulile transmiterii oneroase a dreptului de proprietate, Parlamentul trebuie să modifice Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 printr-o lege organică. Or, legea criticată nu este nici organică și nu cuprinde nici măsuri care să se coreleze cu cadrul legislativ existent, fiind o apariție irealizabilă în contextul constituțional și legal actual.

24. În aceste coordonate, se reține că Parlamentul, în loc să adopte o lege organică în sensul celor prezentate mai sus și să creeze o reglementare cadru în virtutea căreia să permită Guvernului o anumită libertate de apreciere în privința transferului cu titlu gratuit a bunurilor din domeniul privat al statului, a procedat la realizarea directă și cu nesocotirea cadrului normativ existent a însăși transferului printr-o lege ordinară. Un asemenea comportament instituțional demonstrează, pe de o parte, că Parlamentul a încălcat sfera de competență a Guvernului, iar, pe de altă parte, că legea adoptată reprezintă un act eteroclit, în sensul că formal reprezintă o lege, fiind adoptată de Parlament, dar sub aspectul conținutului aceasta nu cuprinde o normă juridică, ci un act de dispoziție discreționar asupra unor bunuri determinate din domeniul privat al statului. Transmiterea dreptului de proprietate astfel realizată nu își găsește fundamentul într-o reglementare cadru și creează premisele necesare unui comportament arbitrar, subiectiv și aleatoriu al Parlamentului, cu consecințe grave asupra domeniului privat al statului.

25. Având în vedere cele expuse, se constată că art. III din legea criticată încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (4) privind separația puterilor în stat și alin. (5) privind principiul supremației Constituției, art. 16 alin. (1) și (2) privind egalitatea în drepturi, art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului, art. 102 alin. (1) privind rolul Guvernului și art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

26. Prin urmare, apreciem că dispozițiile art. III din Legea pentru modificarea și completarea Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007 sunt neconstituționale, astfel că obiecția de neconstituționalitate trebuia admisă.

Judecător,
prof. univ. dr. **Mona-Maria Pivniceru**

Judecător,
Daniel Marius Morar